

Årets utställning 2019

Titel: Oknytt

Plats: Jamtli, Östersund

Period: 29/10 2019 – 8/3 2020

Budget: SEK 170 000

Kontakt: magnus.stafverfeldt@jamtli.com 072 578 99 69,

Arbetsgrupp

Jeanette Wahl, utställningsproducent, programläggare

Marianne von Essen, text, bild, grafik

Magnus Bohman, ljud, ljus, mekanik

Krister Lundström, attributmakeri, snickeri, scenografi

Håkan Berggren, attributmakeri, snickeri, scenografi

Peter Frandell, snickeri

Lena Ljungkvist, affisch

Jenny Olsson, film

Håkan Strömquist, fotodok.

Pedagogiska sektionen

Magnus Stafverfeldt, sektionsledare Utställningssektionen

Producerad i samarbete med Oknytt – Nordisk Folketro och Mytologi (dockmakeri, foto, text)

Motivering

Berättelse/dramaturgi

”Oknytt” tar besökaren in i ett sammanhang som är verkligt för den ene men fantasier för den andre. Oavsett om vi tror att gastar och vittror finns bland oss känner vi till berättelser där händelser och skeenden inte kan förklaras med vardagens logik eller vetenskap. Vem är tomten, vad gör älvorna, varför hör vi döda barn som ropar efter mamma i skogen? Utställningen varken bekräftar eller dementerar förekomsten av oknytt men visar på folktron som verktyg att hantera vardagens utmaningar.

Gestaltning

Med dockorna som grund skapas miljöer som erbjuder betraktaren ett förlängt ögonblick att iaktta och undersöka det annars så flyktiga och diffusa. Älvorna dansar i skogsbrynet, gårdstomtarna äter gröt och värmer sig i stugan, gästen och mylingen skriker och ropar ängsligt i månskenet. I stallet arbetar vittrorna och i berget njuter trollen av guld och glimmer. Storsjödjuret överraskar och besvärjelser hörs från ovan. Stora böljande montrar sveper in besökaren.

Miljöerna skapar en, utifrån källmaterialet, sannolik situation för respektive oknytt där scenografin förstärker berättelsen om det mystiska. Naturmaterial och arbetade snickeridetaljer blandas med fotografier och kulisser. Plötsliga rörelser, förskräckliga skrik och dovt mummel placerar det mysiga och mystiska i samma rum.

Filmad översikt se länk; <https://youtu.be/nikX9zmO9yo>. (Kopiera och klistra in i adressfältet.)

Metod

Urvalet av olika väsen baseras på uppteckningar, litteratur, dockmodeller och fotografier. Med berättandet och folktro som en välkända delar av vår historia har riktningen varit att fokusera mer på berättandet om väsen som en del av vårt kulturarv snarare än att bevisa eller lägga fram fakta för den ena eller andra åsikten om vad som är sant eller falskt. Berättelserna ser ut så här, vad tror du?

Publikvänlighet

Ambitionen var att göra "Oknytt" till en omedelbart välkomnande och lättillgänglig utställning där sammanhangen för olika väsen känns självklara och förväntade. Miljöerna är effektfulla och berättelserna spännande. Med det kända och bekanta som utgångsläge adderas därefter frågeställningar som syftar till att locka fram publikens egen uppfattning om folktro, väsen och mystik. Bildspel och interaktiva moment utmanar besökarens förhållande till folktro kontra vetenskap. Det självklara ifrågasätts och det obegripliga kan bilda förklaringsmodell. Tror du på något utan att kunna förklara varför? Avfärda du det som andra tror på? Vad vet du som ingen annan vet?

Över 40 skolprogram har hittills genomförts och allmänna visningar med upp till 80 besökare/visning tillsammans med välbesökta arrangemang (konstutställning, föreläsning, temadag) kopplade till utställningen visar på ett stort intresse för temat. Slutdatum har förlängts med 3 veckor.

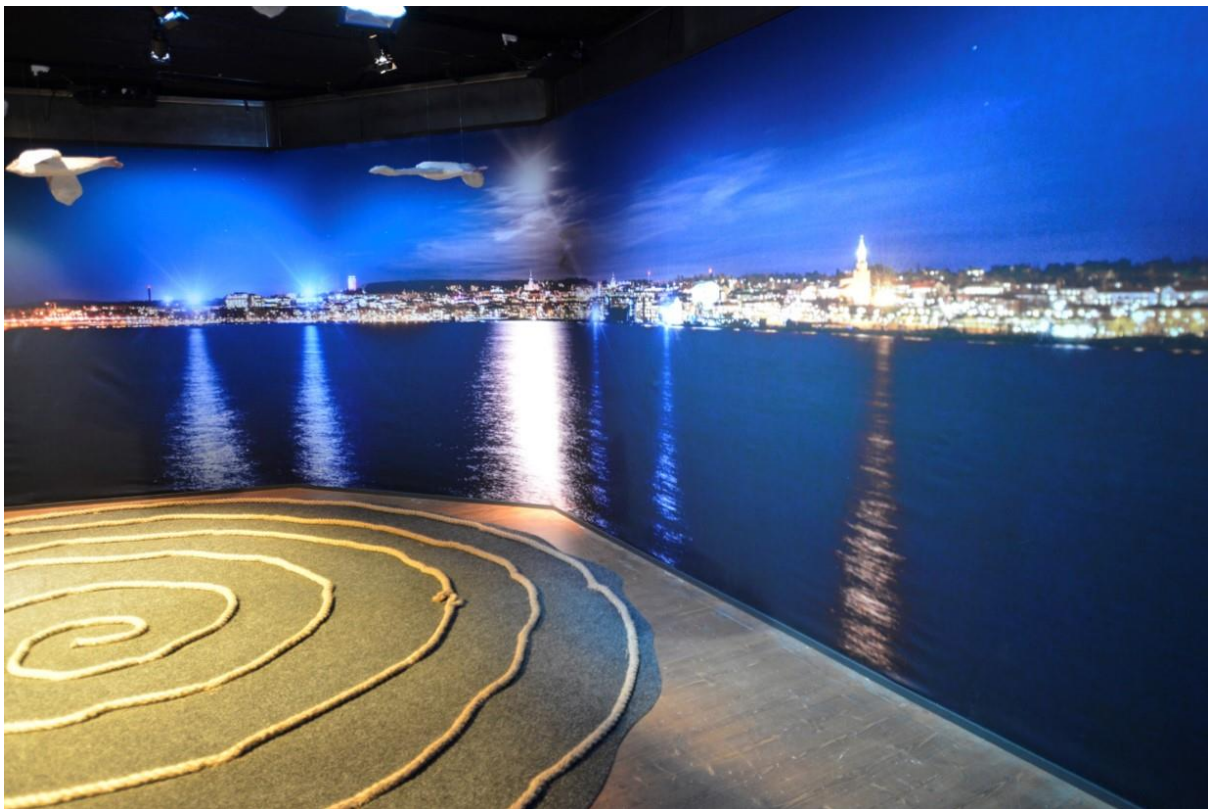
Gårdstomtar

Jultomten vet de flesta vem det är. Men den som har tur har kanske träffat på en gårdstomte en dunkel kväll på landet. Han håller oftast till i stall och ladugårdar men kan också bo i kvarnar, smedjor eller på båtar.

Gårdstomten är en liten gubbe, ungefär lika stor som

Det berättas att...

En häst var borta från sin spilta på morgonen. Ingen förstod vart den tagit vägen, förrän en gnäggande uppifrån höskullen vid stallen hade blivit arg på människorna på gården. Han bodde och lyft upp hästen med sina mao

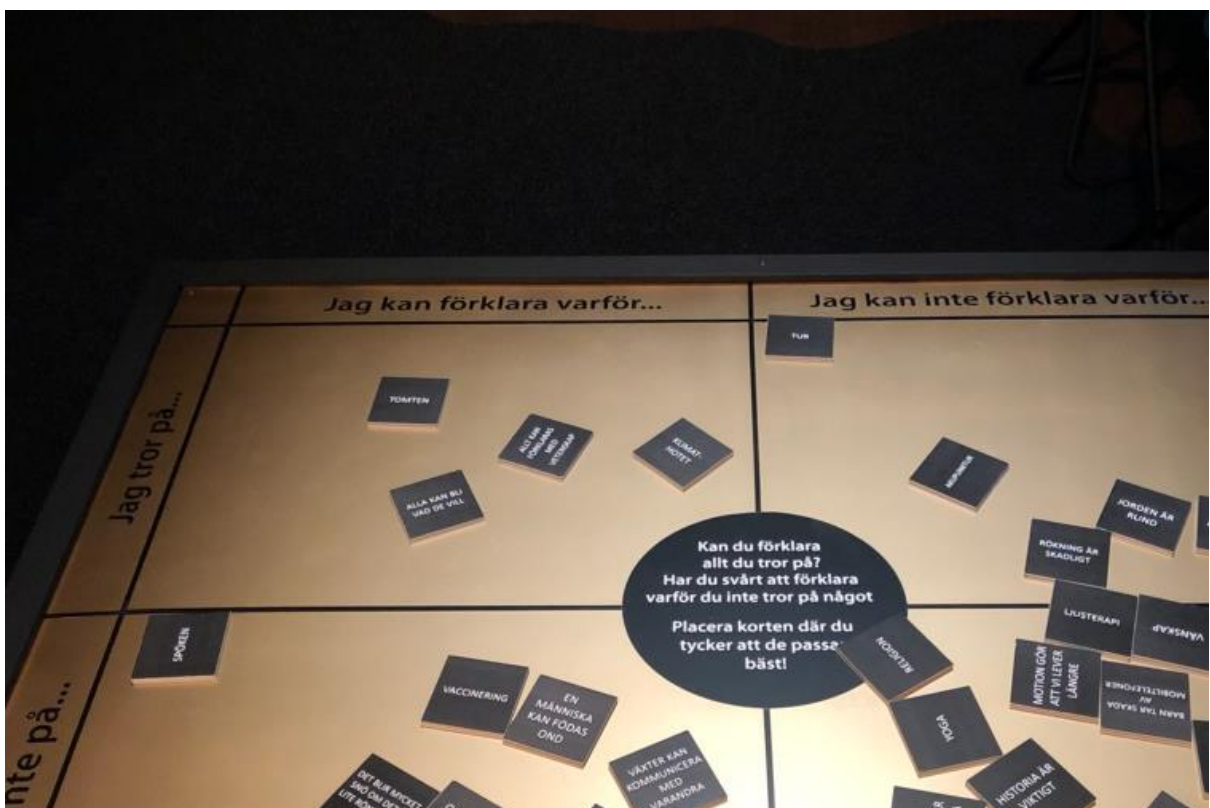

Vad tror du?

De visar sig ibland fler att säga något men oftast känner man bara av att de finns i rummet på något sätt.

**DÖDA
MÄNNISKOR**

De har förlupningsriktigt lovt att äta frukt innan döden men tyvärr finns de inte med oss längre.

Betyder otur och katastrof.
Aldrig nycklar på bordet!

**NYCKLAR
PÅ BORDET**

Olyckor och katastrofer beror inte på var nycklarna ligger.

Ät vitpeppar eller drick upp nio levande myror i ett glas vatten. Det fungerar.

MAGSJUKA

Behöver oftast inte behandlas. Kontakta en vårdcentral om symptomen blir allvarliga.

Svårt att bli med barn?

Istället för att skuldbelägga kvinnan med lösaktighet finns nu olika former av sexualupplysning och hjälp att få som förklarar att även mannen har med saken att göra.

Foto: Lars Wahlström

Oknytt!

29 okt 2019–8 mars 2020

Utställningen är producerad av Jamtli i samarbete med Oknytt – Nordisk folktro och mytologi

Välkommen till Jamtli i Östersund www.jamtli.com